

REV Informerar

Riksförbundet Enskilda Vägar

Grusvägar och skötseltips

Riksförbundet Enskilda Vägar

Augusti 2013

Grusvägar skötsel tips – bibehålla och återställa vägens egenskaper

Flera av REVs medlemmar har hört av sig till Kansliet med frågor angående grusvägsunderhåll.

Här följer lite tips och råd till er hur sommarunderhållet bör gå till, samt tips för att bibehålla och återställa vägens egenskaper.

Lite historia

Att grusvägen som väg betraktat är gammal finns det belegg för så långt tillbaka som till bronsåldern. Att påföra grus som underlättar för den som ska ta sig fram på vägen var förmodligen den första underhållsåtgärden någonsin. Grusvägen är således gammal och det kommer troligen att finnas grusvägar under överskådlig framtid. Den är i många fall mest ekonomisk och enklast att underhålla och, sett ur mångas synvinkel, också den vackraste vägen i den svenska landskapsbilden.

Det är inte så länge sedan många allmänna vägar hade slitlager av grus. I takt med att bilismen utvecklades, och fler och fler fick möjlighet att köpa sig en bil, ökade också kravet på framkomlighet. Gamla grusvägar byggdes om, förstärktes och försågs med någon typ av asfaltbeläggning. Det finmaskiga vägnätet (de enskilda vägarna) är idag fortfarande vägar som i stor utsträckning har grus som slitlager. Det gäller skogsbilvägar, men även många enskilda vägar som dagligen trafikeras av både boende och transporter för näringslivet.

Det är många ingående parametrar att tänka på när vi skall planera för underhållet. Vi skall hyvla, dammbinda, röja, grusa, dikesrensa, kantskära, flicka, trumunderhåll och sist men icke minst packa.

Hyvla/grusa

Börja med en hyling av körbanan tidigt på våren då vägen fortfarande är fuktig. Här är det viktigt att vägen djuphyvlas ner till botten på eventuella gropar samt att därefter tillforma vägen så att ett godtagbart tvärfall erhålls. Sträva efter ett tvärfall av minst 3 %. Detta är av yttersta vikt så att vatten inte blir stående kvar på körbanan. Vid behov komplettering grusas vägen vid detta tillfälle så att slitlagret blir ca 5 cm tjockt. Slitlagrets viktigaste uppgifter är att avleda vatten från körbanan ut till diken samt att skapa en god komfort för alla trafikanter.

Dammbindning

Dammande vägar skapar alltid problem. Både ekonomiska och miljömässiga. Vägen dammar för att de allra finaste partiklarna i slitlagret förlorar sin sammanhållande förmåga att binda ihop. De allra flesta grusvägar bör dammbindas. Kanske inte den väg som har få fordon per dygn men i vart fall finns det nytta med dammbindningen när dammet börjar bli en olägenhet och vid randbebyggelse.

Vatten är det billigaste dammbindningsmedlet som står till buds. Men tyvärr är dess varaktighet alltför kort för att vara användbart som permanent dammbindningsmedel.

I princip är det två dammbindningsmedel som används mest på den svenska marknaden – kalciumklorid och magnesiumklorid. Båda dessa medel är hygroskopiska, vilket innebär att de tar åt sig och binder stora mängder fukt från omgivningen. Förutom dessa två salter används bitumenemulsion och lignosulfonater (lignin). Salternas goda förmåga att binda fukt gör att dessa är lämpliga att använda. Bitumenemulsionen och lignin fungerar i princip som ett lim som binder ihop finmaterialet i slitlagret.

På grund av skyddsföreskrifter och andra lagringsproblem är det i de flesta fall mest ekonomiskt att köpa dammbindningsmedlet ”utspritt på väg” av en lokal åkare på orten. Här är det viktigt att samordna hyvlingsåtgärder med dammbindningsåtgärder så att detta kan ske i en enda löpande följd.

REV Informerar

Riksförbundet Enskilda Vägar

Röjning

Vegetation behöver regelbundet tas bort i sid och höjded för att förbättra sikt och framkomlighet. Röjning av lövträdsrik vegetation sker helst på försommaren eftersom detta förhindrar uppkomsten av stubbskott. Röj inom det så kallade vägområdet till minst 4.6 meter ovanför körbanan och till en bredd av 2-3 meter utanför körbanekant. (kolla i ert anläggningsbeslut vad som gäller för ert vägområde och eventuell ytterligare röjningsrätt).

Dika/kantskära

Väl fungerande diken är en förutsättning för att vår väg skall fungera på ett tillfredställande skick. Med tiden slammar diken genom att grus sand och jord spolats loss från vägkanten. Dikesrensning innebär att både kantskäring och rensning av sker regelbundet. Sträva efter ett dikesdjup av minst 60 cm.

Flickning

Innebär att potthål på en grusväg lagas för hand. Hålen fylls igen med hjälp av en skyffel och lämpligt material som blandas med dammbindningsmedel. Metoden används när en grusväg har enstaka hål och det är långt kvar till nästa åtgärd med väghyveln.

Packning

Efter avslutad hyvling/grusning/dammbindning finns det skäl att försöka packa den tillformade vägytan. I och med att materialets täthet ökar så blir ytan motståndskraftig mot slitage. I brist på vält kan man försöka utnyttja hyvel och lastbil som växelvis får köra över hela ytan.

Text: Leif Kronkvist

Riksförbundet Enskilda Vägar

Riddargatan 35-37

114 57 STOCKHOLM

Telefon 08-20 27 50, Fax 08-20 74 78, e-post kansliet@revriks.se